Parlament Europejski
2024-2029

TEKSTY PRZYJĘTE

P10_TA(2025)0247

Skutki instytucjonalne negocjacji w sprawie rozszerzenia UE

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 22 października 2025 r. w sprawie skutków instytucjonalnych negocjacji w sprawie rozszerzenia UE (2025/2041(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej (TUE), w szczególności jego art. 31 ust. 3, art. 48 i 49,

– uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 81 ust. 3, art. 83, 136, art. 153 ust. 2, art. 192 ust. 2, art. 312 ust. 2 i art. 333,

– uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej z 23–24 czerwca 2022 r., 29–30 czerwca 2023 r., 26–27 października 2023 r., 14–15 grudnia 2023 r. i 27 czerwca 2024 r.,

– uwzględniając Deklarację z Grenady przyjętą przez Radę Europejską 6 października 2023 r.,

– uwzględniając przygotowane przez prezydencję Rady sprawozdanie z postępów prac nad przyszłością Europy z dnia 10 czerwca 2024 r.,

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 23 marca 2024 r. w sprawie reform poprzedzających rozszerzenie oraz przeglądów polityki (COM(2024)0146),

– uwzględniając swoje rezolucje z dnia 16 lutego 2017 r. w sprawie poprawy funkcjonowania Unii Europejskiej dzięki wykorzystaniu potencjału Traktatu z Lizbony[1] oraz z 11 lipca 2023 r. w sprawie wdrażania klauzul pomostowych w traktatach UE[2],

---

1 Dz.U. C 252 z 18.7.2018, s. 215.
2 Dz.U. C, C/2024/3996, 17.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3996/oj.

– uwzględniając sprawozdanie z dnia 9 maja 2022 r. dotyczące końcowych wyników Konferencji w sprawie przyszłości Europy oraz swoją rezolucję z dnia 4 maja 2022 r. w sprawie działań następczych w związku z konkluzjami Konferencji w sprawie przyszłości Europy[3],

– uwzględniając swoje rezolucje z dnia 9 czerwca 2022 r. w sprawie apelu o zwołanie konwentu w celu zmiany traktatów[4] oraz z dnia 22 listopada 2023 r. w sprawie propozycji Parlamentu Europejskiego dotyczących zmiany Traktatów[5], w tym poprzez uruchomienie art. 48 TUE i zwrócenie się do Rady Europejskiej o wyrażenie zgody na zwołanie konwentu w celu zreformowania traktatów,

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 29 lutego 2024 r. w sprawie pogłębienia integracji europejskiej z myślą o przyszłym rozszerzeniu[6],

– uwzględniając sprawozdanie Mario Draghiego z dnia 9 września 2024 r. pt. „The future of European competitiveness” [Przyszłość europejskiej konkurencyjności], sprawozdanie Enrico Letty z dnia 17 kwietnia 2024 r. pt. „Much more than a market” [Znacznie więcej niż rynek] oraz sprawozdanie Sauliego Niinistö z dnia 30 października 2024 r. pt. „Safer Together – Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness” [Razem bezpieczniej: wzmocnienie gotowości cywilnej i wojskowej oraz przygotowania w Europie],

– uwzględniając art. 55 Regulaminu,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Konstytucyjnych (A10-0177/2025),

A. mając na uwadze, że dziewięć z dziesięciu krajów, które obecnie chcą przystąpić do UE, ma status kraju kandydującego, a niektóre z nich posiadają ten status od wielu lat; mając na uwadze, że kraje kandydujące znajdują się na różnych etapach procesu akcesyjnego i negocjacji; mając na uwadze, że 28 listopada 2024 r. Gruzja jednostronnie zawiesiła negocjacje akcesyjne z UE;

B. mając na uwadze, że rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie i inne bieżące wyzwania geopolityczne, w tym niepokojąca zmiana w stosunkach transatlantyckich, nadały nowe znaczenie geostrategiczne i nową dynamikę procesowi przystąpienia do UE i zjednoczeniu Europy;

---

3 Dz.U. C 465 z 6.12.2022, s. 109.
4 Dz.U. C 493 z 27.12.2022, s. 130.
5 Dz.U. C, C/2024/4216, 24.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4216/oj.
6 Dz.U. C, C/2024/6746, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.

C. mając na uwadze, że przystąpienie do Unii Europejskiej musi pozostać procesem opartym na osiągnięciach i bazującym na ocenie spełnienia przez poszczególne kraje kandydujące kryteriów kopenhaskich oraz wdrożenia niezbędnych reform – w szczególności w obszarach kwestii podstawowych, takich jak przestrzeganie zasad demokracji, praworządności, praw człowieka i dobrych rządów, a także dostosowanie się do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE – tak aby zagwarantować, że rozszerzenie wzmocni, a nie osłabi, UE i jej jednolity rynek;

D. mając na uwadze, że rozszerzenie jest historycznym zobowiązaniem, jednym z kluczowych narzędzi polityki zagranicznej UE, strategicznym priorytetem geopolitycznym i jedną z najbardziej udanych strategii politycznych UE oraz stanowi inwestycję w przyszłość kontynentu europejskiego;

E. mając na uwadze, że kraje przystępujące powinny w sposób zdecydowany wdrożyć niezbędne reformy oraz poczynić konkretne i nieodwracalne postępy w zakresie podstawowych elementów procesu rozszerzenia; mając na uwadze, że UE i państwa członkowskie powinny oferować krajom kandydującym pomoc finansową i techniczną, aby wspierać je w spełnianiu tych kryteriów; mając na uwadze, że w kwestii wartości i podstawowych zasad UE nie można iść na skróty;

F. mając na uwadze, że rozszerzona UE zwiększyłaby swoją siłę polityczną, gospodarczą i militarną oraz umocniłaby swoją pozycję na arenie międzynarodowej, a zarazem ugruntowałaby wspólne wartości demokratyczne w całym regionie objętym procesem rozszerzenia UE; mając na uwadze, że rozszerzenie jednolitego rynku jest ważne zarówno dla UE, jak i dla krajów przystępujących; dzięki niemu UE stałaby się jeszcze bardziej konkurencyjnym podmiotem gospodarczym i atrakcyjnym partnerem handlowym; mając na uwadze, że brak postępów w rozszerzaniu UE zagraża jej interesom gospodarczym i interesom w dziedzinie bezpieczeństwa oraz może ostatecznie skłonić kraje europejskie, które nie należą do UE, do zacieśnienia więzi gospodarczych i politycznych z innymi blokami (np. Rosją i Chinami), co potencjalnie stworzyłoby konkurencyjne obszary gospodarcze i zmniejszyłoby globalne wpływy gospodarcze UE, stwarzając jednocześnie możliwości dla działań destabilizacyjnych ze strony bezpośrednich sąsiadów UE;

G. mając na uwadze, że państwa, które przystąpiły do UE w 2004 r. – i UE jako całość – odnotowały znaczny wzrost gospodarczy i wyższe standardy w wielu obszarach, w tym wzrost PKB na mieszkańca średnio o 30 %; mając na uwadze, że średnio wszystkie nowe państwa członkowskie odnotowały dodatkowy wzrost PKB o 12 % w porównaniu ze wzrostem prognozowanym w sytuacji, gdyby nie przystąpiły do UE, oraz że wzrost ten był zauważalny w ciągu pięciu lat od przystąpienia do UE; mając na uwadze, że w ciągu ostatnich

20 lat gospodarka UE wzrosła o 27 %; mając na uwadze, że państwa, które były już częścią UE w momencie rozszerzenia w 2004 r., odnotowały również wzrost i dobrobyt, co ma wyraźny związek przyczynowy z rozszerzeniem rynków, konektywnością i inwestycjami wynikającymi z rozszerzenia; mając na uwadze, że każdy region odnotowuje wzrost gospodarczy w wyniku rozszerzenia, ale najwyższy względny wzrost gospodarczy ma miejsce w regionach najbiedniejszych;

H. mając na uwadze, że PKB na mieszkańca Bałkanów Zachodnich, Ukrainy, Mołdawii i Gruzji utrzymuje się na poziomie około 50 % lub poniżej 50 % unijnego PKB na mieszkańca, chociaż niektóre kraje kandydujące wykazały w ostatnich latach stały wzrost gospodarczy, co umożliwia oparte na osiągnięciach i przyszłościowe podejście; mając na uwadze, że doświadczenia związane ze wszystkimi rozszerzeniami UE pokazują pozytywny wpływ, jaki członkostwo w UE i udział w jednolitym rynku UE oraz dostęp do funduszy strukturalnych wywierają na konwergencję gospodarczą i społeczną; mając na uwadze, że – jak wynika z badań – przystąpienie 10 nowych państw członkowskich zmniejszyłoby różnicę w PKB na mieszkańca między UE a Stanami Zjednoczonymi o 10 %; mając na uwadze, że szerszy dostęp m.in. do rynków pracy, zdolności przemysłowych, technologii cyfrowych, w szczególności sztucznej inteligencji, oraz krytycznych minerałów ziem rzadkich umożliwiłby UE przyspieszenie zielonej, cyfrowej i sprawiedliwej transformacji przy jednoczesnym obniżeniu jej kosztów, a także zwiększenie autonomii strategicznej względem Rosji, Chin i innych systemowych konkurentów; mając na uwadze, że scenariusze łączące znaczne rozszerzenie z silną konwergencją mogłyby przynieść dodatkowy wzrost PKB UE o około 10 bln USD do 2035 r.;

I. mając na uwadze, że instrumenty przedakcesyjne odgrywają ważną rolę, ponieważ zapewniają cenne doświadczenie w opracowywaniu zmodernizowanych narzędzi wsparcia dostosowanych do konkretnych potrzeb poszczególnych krajów, jak miało to miejsce w przypadku Phare (Programu Pomocy Wspólnotowej dla Krajów Europy Środkowej i Wschodniej), SAPARD (przedakcesyjnego instrumentu rolnego) i ISPA (Instrumentu Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej);

J. mając na uwadze, że niektóre kraje spoza UE zmagają się z różnymi poziomami niestabilności politycznej oraz że wdrażanie w tych krajach reform związanych z członkostwem w UE, o czym świadczą wcześniejsze rozszerzenia, powinno przyczynić się do stabilności i praworządności w regionie; mając na uwadze, że UE dysponuje szerokim zestawem narzędzi, aby egzekwować przestrzeganie podstawowych wartości w państwach członkowskich i chronić stabilność polityczną całego projektu europejskiego; mając na uwadze, że ten zestaw narzędzi nadal wymaga reformy i wzmocnienia, w szczególności poprzez spójne wdrażanie

mechanizmu praworządności i skuteczną ochronę podstawowych wartości UE zapisanych w art. 2 TUE, w tym w drodze określenia warunków w obecnych i kolejnych wieloletnich ramach finansowych (WRF);

K. mając na uwadze, że Komisja i Parlament powinny opracować kampanie uświadamiające w państwach członkowskich i krajach kandydujących, aby obywatele byli odpowiednio informowani o możliwościach, jakie daje rozszerzenie, a jednocześnie aby przeciwdziałać zagranicznym manipulacjom informacjami i ingerencjom ze strony Rosji i innych krajów, które to działania mają na celu osłabienie publicznego poparcia dla rozszerzenia;

L. mając na uwadze, że ramy instytucjonalne UE, a w szczególności jej proces decyzyjny, wymagają wzmocnienia i ulepszenia dla obecnej Unii składającej się z 27 państw członkowskich; mając na uwadze, że przygotowanie do rozszerzenia wymaga wewnętrznych reform w UE oraz że proces rozszerzenia należy prowadzić równolegle z reformami instytucjonalnymi i reformami procesu decyzyjnego, które są niezbędne do zabezpieczenia zdolności UE do przyjmowania nowych państw; mając na uwadze, że perspektywa przyszłych rozszerzeń sprawia, że reforma instytucji, strategii politycznych i procedur decyzyjnych UE staje się bardziej potrzebna i pilna niż kiedykolwiek wcześniej;

M. mając na uwadze, że poprzednie rozszerzenia były często poprzedzane wewnętrznymi reformami instytucjonalnymi dotyczącymi zarządzania UE lub takie reformy im towarzyszyły i że te procesy rozszerzenia stanowiły z reguły silny bodziec dla rozwoju oraz postępu gospodarczego i demokratycznego krajów kandydujących;

N. mając na uwadze, że w Deklaracji z Grenady z dnia 6 października 2023 r. Rada Europejska uznała, iż niezbędnemu przyspieszeniu reform w krajach kandydujących powinien towarzyszyć równoległy proces przygotowań i reform w UE;

O. mając na uwadze, że w konkluzjach z dnia 27 czerwca 2024 r. Rada Europejska określiła plan przyszłych prac nad reformami wewnętrznymi; mając na uwadze, że Rada Europejska uznaje, iż wzmocnienie UE i europejskiej suwerenności wymaga reform umożliwiających UE spełnienie jej długoterminowych ambicji, realizację strategii politycznych i priorytetów oraz reagowanie na nowe realia i wyzwania geopolityczne;

P. mając na uwadze, że zgodnie z tymi konkluzjami reformy wewnętrzne powinny przebiegać równolegle z procesem rozszerzenia, tak aby strategie polityczne były dostosowane do przyszłych wyzwań i odpowiednio finansowane, a instytucje UE w dalszym ciągu funkcjonowały i działały skutecznie; mając na uwadze,

że Rada Europejska zwróciła się do Komisji, by w 2025 r. przedstawiła gruntowny przegląd polityki, skupiony na czterech aspektach, czyli wartościach i praworządności, strategiach politycznych, budżecie i zarządzaniu;

Q. mając na uwadze, że perspektywa zbliżającego się rozszerzenia stawia UE przed trzema wyzwaniami: zapewnieniem skutecznych procedur decyzyjnych (wyzwanie związane ze skutecznością), zgromadzeniem wystarczających zasobów dla realizacji jej celów strategicznych (wyzwanie związane z silną pozycją i zasobami) oraz ochroną legitymacji demokratycznej i rozliczalności za jej działania (wyzwanie związane z demokracją);

R. mając na uwadze, że poprzedzające rozszerzenie reformy ram instytucjonalnych UE oznaczają ewentualne propagowanie zróżnicowanych rozwiązań integracyjnych tam, gdzie pozwalają na to traktaty; mając na uwadze, że przewidziane w art. 20, 42 i 46 TUE procedury dotyczące wzmocnionej współpracy i stałej współpracy strukturalnej (PESCO) umożliwiają zainteresowanym państwom członkowskim pogłębienie ich integracji i wzmocnienie współpracy w ramach niewyłącznych kompetencji UE;

S. mając na uwadze, że w określonych obszarach polityki możliwe jest natychmiastowe wykorzystanie klauzul pomostowych, aby przejść z wymogu jednomyślności na głosowanie większością kwalifikowaną; mając na uwadze, że TUE stanowi, iż ostatecznym celem stopniowego określania wspólnej polityki obronnej UE jest ustanowienie wspólnej obrony w drodze jednomyślnej decyzji Rady Europejskiej, która musi być zgodna z NATO;

T. mając na uwadze, że ze względu na ograniczoną elastyczność traktatów należy przewidzieć bardziej dogłębną reformę za pomocą ukierunkowanych zmian traktatów; mając na uwadze, że Parlament uruchomił procedurę rewizji traktatu i przedłożył Radzie wnioski dotyczące zmiany traktatów zgodnie z art. 48 ust. 2 TUE;

Koszt niezreformowania rozszerzonej UE

1. uważa, że UE i kraje kandydujące zawsze wykorzystywały rozszerzenie jako narzędzie polityczne i geopolityczne, aby promować demokrację, stabilność, bezpieczeństwo i dobrobyt na całym kontynencie; jest zdania, że rozszerzenie UE stanowi długoterminową inwestycję geostrategiczną;

2. zaznacza, że rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie i inne wyzwania geopolityczne podkreślają pilną potrzebę przyspieszenia procesu rozszerzenia; utrzymuje, że pomyślne i trwałe rozszerzenie wymaga długoterminowej wizji politycznej i śmiałych decyzji wspierających skuteczną, silną i demokratyczną Europę;

3. zauważa, że doświadczenie pokazuje, że każda nowa fala rozszerzenia wiąże się z nowymi wyzwaniami i możliwościami o charakterze instytucjonalnym i politycznym, którymi należy się zająć w odpowiednim czasie, najlepiej zanim kraje kandydujące staną się państwami członkowskimi, tak aby zapewnić skuteczne funkcjonowanie UE i uniknąć instytucjonalnego impasu; zwraca uwagę, że każde rozszerzenie w historii projektu europejskiego było poprzedzone niezbędnymi wewnętrznymi reformami instytucjonalnymi lub takie reformy mu towarzyszyły;

4. przyznaje, że celem jednomyślności jest zapewnienie, aby uwzględnione zostały uzasadnione obawy wszystkich państw członkowskich; uważa jednak, że rozszerzona UE będzie wymagać bardziej złożonej koordynacji w stawianiu czoła wyzwaniom obecnego procesu rozszerzenia; podkreśla znaczenie rozwiązania problemów wynikających z jednomyślności w Radzie, w tym stosowania jednomyślności na etapach pośrednich procesu rozszerzenia, co mogłoby spowolnić przystąpienie do UE nowych członków ze względu na kwestie dwustronne; przypomina, że art. 49 TUE umożliwia przejście na głosowanie większością kwalifikowaną bez konieczności wprowadzania zmian do Traktatu; odnotowuje fakt, że struktura budżetu UE i zarządzanie nim są uciążliwe i przestarzałe, a także możliwą redystrybucję przy przydzielaniu funduszy rolnych i funduszy objętych polityką spójności; przypomina, że rozszerzenie UE stanowi okazję do dostosowania kluczowych strategii politycznych UE w tym zakresie; popiera inicjatywy mające usprawnić proces decyzyjny, co ma kluczowe znaczenie dla zwiększenia konkurencyjności UE;

5. przypomina swoje stanowisko, zgodnie z którym pogłębienie Unii, proces jej rozszerzenia i jednoczenie Europy muszą iść ze sobą w parze; podkreśla, że reformy instytucjonalne i finansowe UE są potrzebne, aby stawić czoła wyzwaniom obecnego procesu rozszerzenia oraz zapewnić zdolność UE do przyjmowania nowych członków i wspierania ich udanej integracji, nie destabilizując przy tym gospodarek pozostałych państw członkowskich lub nie pogłębiając napięć społecznych;

6. uznaje, że rozwiązania ad hoc mogłyby służyć jako rozwiązania tymczasowe, ale brakuje im przewidywalności, demokratycznej przejrzystości i rozliczalności oraz długoterminowej stabilności, co mogą przynieść jedynie reformy strukturalne;

Cele reform instytucjonalnych poprzedzających rozszerzenie: skuteczność, silna pozycja i demokracja

7. jest głęboko przekonany, że reformy instytucjonalne UE – niezależnie od procedury decyzyjnej dotyczącej ich przyjęcia – powinny zwiększyć zdolność UE do skutecznego i terminowego działania; zwraca uwagę, że poprzedzające rozszerzenie reformy ram

instytucjonalnych UE powinny spełniać cele, jakimi są poprawa skuteczności UE, wzmocnienie pozycji UE na arenie międzynarodowej oraz sprawienie, że UE będzie bardziej demokratyczna i rozliczalna oraz że będzie cieszyć się większą legitymacją;

Wyzwanie związane ze skutecznością

8. podkreśla, że aby poprawić skuteczność rozszerzonej UE, należy dostosować skład instytucji UE, zwiększyć ich skuteczność i usprawnić funkcjonowanie; sugeruje, że proces rozszerzenia powinien być wspierany wczesnym i ścisłym zaangażowaniem krajów kandydujących w funkcjonowanie instytucji UE, np. poprzez status obserwatora; zauważa, że można to skutecznie osiągnąć w podobny sposób jak w czasie rozszerzenia w 2004 r.; odnotowuje – jako pozytywny przykład takiej stopniowej integracji – starania Komisji na rzecz zaangażowania krajów kandydujących w bezpieczeństwo i obronność, w szczególności przez uwzględnienie ich w białej księdze w sprawie przyszłości obronności europejskiej oraz w strategii bezpieczeństwa wewnętrznego;

9. zauważa, że reformy instytucjonalne poprzedzające rozszerzenie powinny uwzględniać wpływ rozszerzenia na skład Parlamentu; podkreśla, że Parlament powinien zachować rozsądną wielkość, a jednocześnie zapewniać odpowiednią demokratyczną reprezentatywność; podkreśla potrzebę priorytetowego traktowania wewnętrznych i międzyinstytucjonalnych prac nad określeniem stałego mechanizmu przydziału mandatów, który byłby w stanie zapewnić sprawiedliwą, przejrzystą i trwałą reprezentację demograficzną i geograficzną, z poszanowaniem zasady degresywnej proporcjonalności; przypomina swoje stanowisko, zgodnie z którym skład Parlamentu należy przeanalizować wraz z systemem głosowania w Radzie;

10. zauważa, że obecny skład Komisji powinien uwzględniać rozszerzenie; przypomina w związku z tym o elastyczności przewidzianej w traktacie lizbońskim; podkreśla, że każde zmniejszenie liczebności kolegium komisarzy, przewidzianej w art. 17 ust. 5 TUE, powinno nadal zapewniać skład Komisji zrównoważony pod względem geograficznym i demograficznym oraz pod względem płci;

11. uznaje, że w związku z rozszerzeniem należy rozważyć przegląd funkcjonowania i procesu decyzyjnego Rady; zauważa, że większość kwalifikowana musi zostać ponownie określona, aby poprawić równowagę między większymi i mniejszymi państwami oraz utrzymać wyższe progi dla najważniejszych i politycznie delikatnych decyzji; przypomina w tym względzie swoją rezolucję z dnia 22 listopada 2023 r. w sprawie propozycji Parlamentu Europejskiego dotyczących zmiany traktatów, w szczególności w odniesieniu do rodzajów

większości w głosowaniach w Radzie; w związku z rozszerzeniem apeluje o jak największą przejrzystość i uczciwość procesu decyzyjnego w Radzie;

12. proponuje, aby wzmocnić i zreformować procedurę przewidzianą w art. 7 TUE przez zniesienie jednomyślności w decyzjach Rady Europejskiej, wprowadzenie jasnych ram czasowych i uczynienie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej arbitrem w przypadku naruszeń;

Wyzwanie związane z silną pozycją i zasobami

13. ponawia swój apel o przeprowadzenie przeglądu zarządzania WRF, w szczególności poprzez przyznanie pełnych uprawnień współustawodawczych w stosunku do strony wydatków w budżecie UE, w tym przyjęcia WRF;

14. jest przekonany, że w kolejnych WRF należy utrzymać obecną obowiązkową klauzulę przeglądową w przypadku rozszerzenia i że rozszerzenie nie powinno mieć wpływu na pule środków krajowych; podkreśla, że w kolejnych WRF trzeba będzie również wprowadzić odpowiednie środki przejściowe i środki stopniowego wprowadzania w kluczowych obszarach wydatków, takich jak spójność i rolnictwo, w oparciu o staranną ocenę skutków dla różnych sektorów;

15. uważa, że kolejne WRF będą miały kluczowe znaczenie dla przygotowania UE do rozszerzenia, a krajów kandydujących – do przystąpienia;

16. przypomina stanowisko Parlamentu wyrażone w rezolucji z dnia 7 maja 2025 r. w sprawie zmienionego budżetu długoterminowego dla Unii w zmieniającym się świecie[7], zgodnie z którym długoterminowy budżet UE musi odejść od historycznie restrykcyjnego poziomu 1 % zagregowanego dochodu narodowego brutto, który UE sama sobie narzuciła; podkreśla, że sprawozdania Draghiego i Letty wykazały, iż aby do 2030 r. UE stała się bardziej konkurencyjna, ukończyła sprawiedliwą i ekologiczną transformację oraz była w stanie samodzielnie bronić się przed agresją Rosji, potrzebne są znaczne dodatkowe zasoby własne;

17. podkreśla, że WRF na okres po 2027 r. i skuteczniejszy budżet, w tym nowy pakiet zasobów własnych, powinny umożliwić UE zdecydowane działania na rzecz rozszerzenia, przy jednoczesnym zachowaniu dotychczasowych strategii politycznych, programów i priorytetów;

Wyzwanie związane z demokracją

---

[7] Teksty przyjęte, P10_TA(2025)0090.

18. podkreśla, jak ważne jest umocnienie legitymacji demokratycznej polityki UE poprzez wzmocnienie uprawnień decyzyjnych i kontrolnych, w tym solidnych uprawnień śledczych, Parlamentu Europejskiego, który jest jedyną instytucją wybieraną w wyborach bezpośrednich, reprezentującą obywateli UE;

19. podkreśla kluczową rolę, jaką w procesie przystąpienia do UE odgrywają parlamenty krajów kandydujących do UE, zwłaszcza w zakresie przyjmowania ustawodawstwa związanego z przystąpieniem, a także zwraca uwagę na znaczenie współpracy parlamentarnej i budowania konsensusu w kwestiach związanych z przystąpieniem do UE; ponownie wyraża gotowość Parlamentu Europejskiego do wykorzystania własnych zasobów politycznych i technicznych, aby pomóc parlamentom w krajach kandydujących w realizacji programu reform związanych z UE, m.in. przez działania na rzecz wspierania demokracji; z zadowoleniem przyjmuje postępy osiągnięte w wielu krajach kandydujących, np. dzięki działaniom mediacyjnym i procesowi dialogu im. Jeana Monneta;

20. podkreśla, że reforma procesów decyzyjnych UE wymaga wzmocnienia pozycji Parlamentu poprzez postawienie go na równi z Radą; ponawia apel o przyznanie Parlamentowi pełnego prawa inicjatywy ustawodawczej – prawa do wprowadzania, zmiany lub uchylania przepisów prawa Unii; jest przekonany, że ogólne i bezpośrednie prawo inicjatywy ustawodawczej jeszcze bardziej wzmocniłoby demokratyczną legitymację UE i pozycję jej obywateli;

21. uznaje, że bezpośrednie prawa inicjatywy Parlamentu są zdecydowanie niewystarczające, aby mógł on reprezentować głos obywateli UE, społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych w instytucjach europejskich, co w rzeczywistości pozostawia Komisji wyłączność w zakresie inicjatywy ustawodawczej;

22. podkreśla, że już traktat lizboński przyznaje Parlamentowi bezpośrednie prawa inicjatywy, uznając jego kompetencje w zakresie samoorganizacji, funkcję kontrolną oraz legitymację demokratyczną jako jedynej instytucji UE wybieranej w wyborach bezpośrednich;

23. uważa, że zasadnicze znaczenie ma poprawa przejrzystości i demokratycznej rozliczalności Parlamentu przez wzmocnienie europejskiego wymiaru wyborów i ustanowienie jednolitych zasad wyborczych w całej UE; wzywa pozostałe państwa członkowskie do ratyfikowania decyzji Rady 2018/994[8]; wzywa Radę do pracy nad sugestiami przedstawionymi w stanowisku Parlamentu z 3 maja 2022

---

[8] Decyzja Rady (UE, Euratom) 2018/994 z dnia 13 lipca 2018 r. zmieniająca Akt dotyczący wyborów przedstawicieli do Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich, załączony do decyzji Rady 76/787/EWWiS, EWG, Euratom z dnia 20 września 1976 r. (Dz.U. L 178 z 16.7.2018, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2018/994/oj).

r.[9]; ponawia swój apel, aby Parlament i Rada poczyniły postępy w dyskusjach o wprowadzeniu stałego mechanizmu podziału mandatów w Parlamencie Europejskim;

Środki wdrażania reform instytucjonalnych poprzedzających rozszerzenie

24. uważa, że powyżej wskazane cele reform instytucjonalnych poprzedzających rozszerzenie można realizować za pomocą różnych środków, w tym przez uruchomienie przewidzianych w obecnych traktatach elastycznych środków w drodze ukierunkowanych zmian traktatu;

25. przypomina, że liczne instrumenty elastyczności, takie jak klauzule pomostowe, wzmocniona współpraca, konstruktywne wstrzymywanie się od głosu, PESCO i mechanizmy opt-out, są już możliwe w obecnych ramach prawnych UE, o czym świadczą doświadczenia związane ze strefą Schengen – jednym z największych osiągnięć Unii – i wspólną walutą; przypomina, że rozwiązania w zakresie stopniowego wprowadzania, tymczasowe odstępstwa i okresy przejściowe można negocjować dla niektórych obszarów polityki w kontekście procedur akcesyjnych;

26. podtrzymuje swoje stanowisko, że zróżnicowana integracja powinna zawsze odbywać się w ramach traktatu i przy zachowaniu jedności instytucji UE oraz nie powinna prowadzić do tworzenia równoległych rozwiązań instytucjonalnych ani rozwiązań pośrednio sprzecznych z duchem i podstawowymi zasadami prawa Unii, lecz w stosownych przypadkach powinna umożliwiać tworzenie specjalnych organów, bez uszczerbku dla kompetencji i roli instytucji UE;

27. wskazuje, że elastyczność przewidziana w obecnych traktatach pozwala podjąć dalsze działania na rzecz postępów w kierunku europejskiej unii obrony bez konieczności przeprowadzania kompleksowego procesu reform traktatowych; podkreśla, że utworzenie stałej europejskiej unii obrony będzie ostatecznie wymagało jednomyślnej decyzji zgodnie z art. 42 ust. 2;

28. zaznacza, że w dziedzinie obronności PESCO (dawny art. 46 TUE) umożliwia grupie państw członkowskich poczynienie postępów w kierunku utworzenia europejskiego systemu obrony; zauważa, że pomimo faktu, iż PESCO wykorzystywano głównie na potrzeby

---

9 Rezolucja ustawodawcza Parlamentu Europejskiego z dnia 3 maja 2022 r. w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady w sprawie wyboru posłów do Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich, uchylającego decyzję Rady (76/787/EWWiS, EWG, Euratom) oraz Akt dotyczący wyborów przedstawicieli do Parlamentu Europejskiego w powszechnych wyborach bezpośrednich załączony do tej decyzji (Dz.U. C 465 z 6.12.2022, s. 171).

projektów w dziedzinie przemysłu obronnego, współpraca ta ma szerszy potencjał, aby umożliwić zainteresowanym państwom członkowskim niezwłoczne zinstytucjonalizowanie wspólnej obrony, nawet w przypadku braku jednomyślności w Radzie Europejskiej;

29. podkreśla, że zgodnie z obowiązującymi postanowieniami traktatu decyzja podjęta większością kwalifikowaną umożliwiłaby utworzenie europejskiego systemu obrony na mocy art. 42 ust. 6 TUE i art. 1 lit. b) protokołu nr 10, pozostawiając jednocześnie innym państwom członkowskim możliwość przystąpienia na późniejszym etapie, jak miało to miejsce w przypadku unii gospodarczej i walutowej; w związku z tym wzywa Komisję i zainteresowane państwa członkowskie do niezwłocznego uruchomienia w tym celu postanowień PESCO;

30. wzywa Komisję i Radę do jasnego przedstawienia wyników przeglądów polityki oraz do opracowania, we współpracy z Parlamentem, realistycznego, etapowego planu działania na rzecz wdrożenia niezbędnych reform instytucjonalnych w związku z procesem rozszerzenia;

°

° °

31. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.